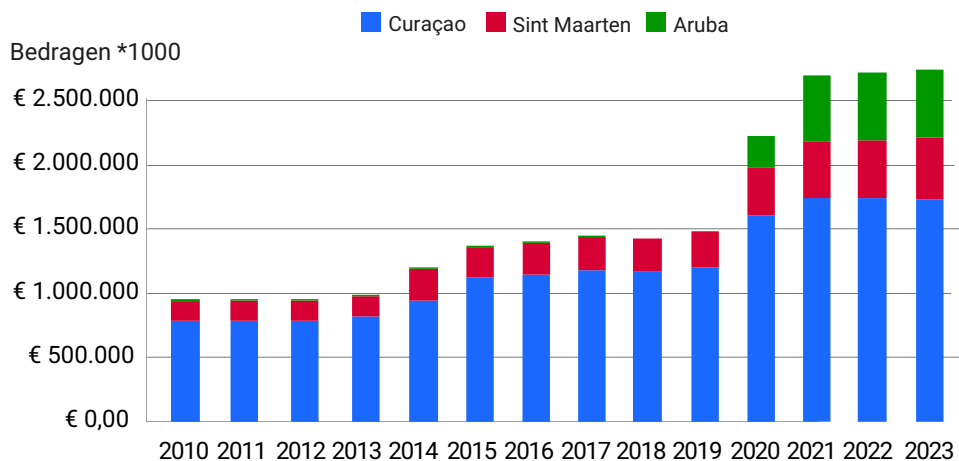

Hardnekkige schuldenproblematiek landen

10 juni 2024

In 2010 werden bij het ontbinden van de Nederlands Antillen de schulden gesaneerd van Sint Maarten en Curaçao en deze werden deels overgenomen door Nederland. Voor de restschuld van €790 miljoen euro werden betalingsregelingen getroffen, zodat de nieuwe zelfstandige landen met een schone lei konden beginnen. Daarvoor in ruil werd er een systeem van financieel toezicht ingesteld om het financieel beheer van de landen te controleren. Aruba voerde al langer een zelfstandiger begrotingsbeleid. In 2020 en 2021 moesten de drie landen nieuwe leningen afsluiten bij Nederland, omdat er door de coronapandemie grote tekorten waren ontstaan op de begrotingen. Dit geld werd overgemaakt aan de landen in ruil voor aanvullende hervormingen en afspraken over de verbetering van het financieel beheer.

Sinds de coronacrisis is de totale schuld van de landen aan Nederland toegenomen

2010-2012	2012-2020	2020-2022	2022-2024
Sanering schulden na 10-10-10 en inrichten toezicht	Afspraken over financieel beheer en nieuwe leningen	Liquiditeitssteun tijdens Coronacrisis en landspakketten	Vernieuwde afspraken over toezicht en aflossing

Toezicht op het financieel beheer

De rijksministerraad is op grond van de Rijkswet financieel toezicht (Rft) de toezichthouder op het financieel beheer van de landen. De Colleges financieel toezicht (Cft) adviseren de raad daarbij. De minister van BZK coördineert dit proces en ziet toe op het uitvoeren van hervormingen op het financieel beheer van de landen. De Tijdelijke werkorganisatie (TWO) is onderdeel van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en ondersteunt sinds 2021 bij de afgesproken hervormingen in Aruba, Curaçao en Sint Maarten.

Naleving van afspraken over financieel beheer is onder de maat

Ondanks de gemaakte afspraken is de kwaliteit van het financieel beheer op alle drie de Caribische landen onder de maat. De landen hebben grote achterstanden bij het vaststellen van hun jaarrekeningen. In het Verantwoordingsonderzoek 2019 constateerden we daarom dat een wezenlijk andere aanpak nodig was.¹

1. Algemene Rekenkamer (2020). Resultaten verantwoordingsonderzoek 2019 Koninkrijksrelaties (IV) en BES-fonds (H), Rapport bij het jaarverslag. Den Haag: eigen beheer.

We bevelen de minister aan om te onderzoeken onder welke condities een integrale aanpak gericht op het bevorderen van economische groei, een beheerst begrotingsbeleid en een degelijk financieel beheer succesvol is.

“We bevelen de minister van BZK aan om heldere verwachtingen te scheppen over terugbetalen, herfinancieringen en/of kwijtschelden van de leningen.”

Algemene Rekenkamer 2021

Tijdens de coronaperiode werd een bijzondere clause uit de comptabiliteitswet toegepast

In Nederland werd een noodclause uit de Comptabiliteitswet toegepast (2.27 Cw) om de leningen aan de landen te begroten. Daarmee kon geld worden uitgegeven voordat het parlement daarvoor toestemming had gegeven.

Wij hebben er in 2021 op gewezen dat deze mogelijkheid alleen bedoeld is voor uitzonderlijke situaties. Uitstel van het uitvoeren van beleid moet dan niet in het belang van het Rijk zijn. We bevelen de minister van BZK aan om dit terughoudend toe te passen.²

Afspraken over coronasteun en landspakketten kwamen moeizaam tot stand

In ruil voor liquiditeitssteun in de coronacrisis werden door Nederland hervormingen geëist. Deze werden per land vastgelegd in landspakketten.

Hierover moest bij elke tranche onderhandeld worden tussen de minister van BZK en overheden van de landen. In elk afzonderlijk parlement moest hierover akkoord worden bereikt. Dit leidde tot moeizame besluitvorming tussen Nederland en de drie Caribische landen.

2. Algemene Rekenkamer (2022). Resultaten verantwoordingsonderzoek 2021 Koninkrijksrelaties (IV) en BES-fonds (H), Rapport bij het jaarverslag. Den Haag: eigen beheer.

Sinds 2010 zijn de schulden van Aruba, Curaçao en Sint Maarten aan Nederland gestegen tot in totaal € 2,5 miljard. Voor een deel is de coronacrisis in 2020-2022 daarvoor de oorzaak, maar ondanks toezicht door de minister van BZK en afspraken over hervormingen is het financieel beheer van de drie landen sinds 2010 gebrekkig. Alleen Aruba betaalde vanaf 2010 zijn schulden aan Nederland volledig af, maar daarbij moet de kanttekening geplaatst worden dat dit land als enige van de drie landen geld kan lenen op de internationale kapitaalmarkt en dus schulden elders heeft.